

СИСТЕМНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В НОВІТНІХ ІМПЕРАТИВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Михайлишин Лілія Іванівна, доцент кафедри міжнародної економіки маркетингу і менеджменту, к.е.н., доцент, «Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту Тернопільського національного економічного університету», м. Івано-Франківськ.

Mykhailyshyn Liliia Ivanivna, Associate Professor of the Department of International Economics of Marketing and Management, Ph.D., associate professor, "Ivano-Frankivsk educational institute of management of Ternopil National Economic University", Ivano-Frankivsk.

Mykhailyshyn L. Systemic transformations of transnationalization in modern imperatives of innovative development.

The necessity in investigating systemic transformations of transnationalization in modern imperatives of innovative development is called by high dynamics of the development of the conditions of modern world economy functioning. This is firstly the activity of TNCs and the development of innovations which provide high competitiveness of the companies that use them and mostly rationalize the use production resources. Mutual connection of innovations and TNCs' activity are explained for the first time by that the firsts need new and financial resources with more volume, the others are reliable and interested by their source. Within such cooperation and is formed a number of different operation, as for dissemination of innovation of economic globalization and the operations and their specific system components form innovative development. In the article there are investigated the specifics of implementation of these operations and there is done the analysis of factors which cause transformation processes in modern conditions. According to the results of such investigation there are revealed modern imperatives of innovative development and the ways of their use in the activity of transnationalization subjects revealed.

Михайлишин Л.І. Системні перетворення транснаціоналізації в новітніх імперативах інноваційного розвитку.

Потреба в дослідженні системних перетворень транснаціоналізації в новітніх імперативах інноваційного розвитку викликана високою динамічністю розвитку визначальних умов функціонування сучасної світової економіки. Це в першу чергу діяльність ТНК та розвиток інновацій, що забезпечують високу конкурентоспроможність компаній що їх використовують та значною мірою раціоналізують використання виробничих ресурсів. Взаємопов'язаність інновацій і діяльності ТНК пояснюється в першу чергу тим, що перші потребують все нових і більш об'ємних фінансових ресурсів, другі ж - виступають надійним і що саме головне зацікавленим їх джерелом. В рамках такої взаємодії і сформовано ряд різноманітних операцій, щодо поширення інновацій в діяльності суб'єктів економічної глобалізації і ці операції та їх складові утворюють специфічну систему інноваційного розвитку. У статті досліджено специфіку здійснення цих операцій й проведено аналіз факторів, що зумовлюють їх трансформаційні процеси в сучасних умовах. За результатами такого дослідження виявлено сучасні імперативи інноваційного розвитку та способи їх використання в діяльності суб'єктів транснаціоналізації.

Михайлишин Л.И. Системные преобразования транснационализации в новейших императивах инновационного развития.

Потребность в исследовании системных преобразований транснационализации в новейших императивах инновационного развития вызвана высокой динамичностью развития определяющих условий функционирования современной мировой экономики. Это в первую очередь деятельность ТНК и развитие инноваций, обеспечивающих высокую конкурентоспособность компаний которые их используют и во многом рационализируют использование производственных ресурсов. Взаимосвязанность инноваций и деятельности ТНК объясняется в первую очередь тем, что первые требуют все новых и более объемных финансовых ресурсов, вторые же - выступают надежным и самое главное заинтересованным их источником. В рамках такого взаимодействия и сформирован ряд различных операций по распространению инноваций в деятельности субъектов экономической глобализации и эти операции, и их составляющие образуют специфическую систему инновационного развития. В статье исследована специфика осуществления этих операций и проведен анализ факторов, которые обуславливают их трансформационные процессы в современных условиях. По результатам такого исследования выявлены современные императивы инновационного развития и способы их использования в деятельности субъектов транснационализации.

Постановка проблеми. Світова економіка другої половини ХХ-го та початку ХІХ століття відзначилась особливим проривом інноваційно-технологічного процесу. За цей період людство створило більшу різноманітність різного роду благ, аніж за всю попередню свою історію. Колосальну роль в такій динамічності відіграв розвиток глобалізаційних процесів, що в основному ототожнюється з функціонуванням ТНК. Ці господарючі суб'єкти завдяки масштабній акумуляції виробничо-фінансових активів, інтернаціональній мобілізації ресурсів і ринків збуту стали основною виникнення новітніх товарів, послуг, технологій. Проте такий розвиток інновацій із кожним наступним кроком стає все більш складним і що не менш важливо більш вартісним, що не лише підвищує попит, а й вимагає все більших капіталовкладень. Взаємодія відповідних чинників створює своєрідну систему функціонування інновацій, економічним рушієм якої є високоплатоспроможні компанії, якими і ТНК. Саме тому в сучасних умовах функціонування глобальної економічної системи особливої актуальності набуває дослідження новітніх імперативів інноваційного розвитку й їхнього впливу на розвиток транснаціонального бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Система інновацій, що формується в результаті транснаціоналізації економічної діяльності є об'єктом численних наукових досліджень зміст яких розкриває дану проблему в декількох аспектах. Так у працях Безверха О.Н., Белозубенка В.С., Швиданенка О.А. основний акцент зроблено на інноваціях як джерела конкурентних переваг ТНК; дослідження процесу управління розвитком та впровадженням інновацій в діяльність ТНК проведено в роботах П.Друкера, В.Д.Немцова, А.Чендлера, А.В.Гриньова, С.М.Ілляшенка, Є.В.Крикавського, а роботи А. Р. Гальчинського, В. М. Гейця, О. М. Алімова, Н. І. Новикової, А. М. Дуброва, М. І. Крупки, К. І. Ільїної та ін. розкривають проблемні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в тому числі й ТНК. присвячено низку робіт відомих науковців, зокрема А. Р. Гальчинського, В. М. Гейця, О. М. Алімова, О. І. Амоші, А. І. Акмаєва, Г. Г. Пивняка, В. І. Саллі, А. І. Кабанова, Л. Л. Стариченка, А.П. Дуни, Л. М. Рассуждай, Ю. З. Драчука, Проте важливість проблеми фінансування інноваційних процесів на підприємствах зумовлює необхідність подальших досліджень. На увагу заслуговують також дослідження інноваційної діяльності корпорацій, здійснені консалтинговими компаніями Booz&Co., McKinsey, NetCentrics, InnovationPoint, Venture2.

Проте динамічність сучасного інноваційного середовища й посилення глобалізаційних процесів вимагає постійного удосконалення відповідних досліджень й їх адаптації до існуючих й майбутніх тенденцій.

Метою статті є дослідження особливостей системних перетворень транснаціоналізації в сучасних імперативах інноваційного розвитку.

Результати дослідження. Поява у світовому господарстві міжнародних корпорацій означала вихід підприємницьких структур на якісно новий рівень, визначальною рисою якого стала втрата капіталом своєї виключно національної природи. Цей процес відбувався декількома шляхами, що дозволило говорити про відмінність трактування змісту діяльності фірм, які займаються міжнародним бізнесом. [1, с.58]

Серед найбільш важливих факторів, які сприяють інтернаціоналізації діяльності фірм виділяють такі: [2, с.197] насиченість внутрішнього ринку і зростання конкуренції на національному ринку; поява нових ресурсних можливостей, пов'язаних з більш низькою вартістю факторів виробництва в інших країнах; сприятливість інвестиційного клімату в інших країнах; розвиток інфраструктури міжнародного бізнесу та системи комунікацій; заохочення з боку держави до вивезення капіталу; бажання розділити ризик між великою кількістю продуктів та ринків.

Загалом виділяють такі види компаній, що займаються міжнародним бізнесом: транснаціональна компанія (корпорація); багато- (мульти-) національна компанія (корпорація); глобальна компанія; багатокраїнна компанія.

Принциповими тут видаються два моменти: по-перше, не всі компанії є корпораціями (акціонерними товариствами), тому доцільно дотримуватись терміну «компанія»; по-друге, не існує чіткої відмінності у визначенні термінів «транснаціональна», «мультинаціональна», «глобальна». Спробуємо позначити дані відмінності.

Так, під транснаціональною компанією (ТНК) розуміють таку компанію, головне підприємство якої знаходиться в одній країні, а філії чи дочірні компанії та їх філії – як у цій же країні, так і обов'язково в інших країнах. ТНК може мати 2-3 головних підприємства на території одної країни.

Під мультинаціональною компанією (МНК) розуміють компанію, яка є об'єднанням невеликої кількості (двох чи трьох) головних компаній такої ж кількості країн з широкою мережею філій і дочірніх компаній, які функціонують у різних країнах світу.

Поняття глобальна компанія доцільно використовувати у тому випадку, коли компанія охоплює своєю мережею більше, ніж один континент. [2, с.196-197]

Багатокраїнна компанія – це компанія, яка має самостійні підрозділи (підприємства) в різних країнах, причому усталеної структури такі компанії не мають, підтримуючи зв'язки, зумовлені як розподілом господарських функцій всередині компанії, так і зв'язками кооперації між підприємствами.

Всі вказані види компаній є інтернаціональними за принципами утворення капіталу та за сферами діяльності. Одночасно, на відміну від багатонаціональних, глобальних та багатокраїнних компаній, ТРК утворюються як національні щодо капіталу і контролю і міжнародні за сферою своєї діяльності, яка має наднаціональний, наддержавний характер і веде до створення наддержавних зв'язків.

Існують різні точки зору на питання щодо кількості країн, в яких відбувається діяльність компанії, яка б дала змогу кваліфікувати її як транснаціональну. Вважалось, що для визнання компанії транснаціональною цілком достатньо факту її діяльності більше ніж в одній країні. [1, с.59]

Транснаціональні компанії характеризуються такими основними рисами: [2, с.197-198] інтернаціональні у сфері функціонування і застосування капіталу; мають, як правило, величезний матеріальний і фінансовий потенціал; виходячи з попередньої ознаки, мають можливість здійснювати значні відрахування на науково-дослідні та дослідно-

конструкторські розробки (ТНК є носіями передової науки та інновацій); мають, як правило, тісні зв'язки з національними банківськими компаніями і національними банківськими системами, входять у фінансові угруповання; як правило, це багатонаменклатурні фірми, діяльність яких досить сильно диверсифікована; їм притаманна відносна незалежність руху власного капіталу по відношенню до процесів, що відбуваються в національних рамках.

Виділяють також такі кількісно-якісні параметри класифікації фірми як транснаціональної: [1, с.59-60] корпоративна власність та її розподіл; система управління; число зайнятих; величина та система заробітної плати; склад вищого управлінського апарату.

Якщо розглядати окремо кількісні характеристики діяльності компанії за кордоном, то слід враховувати три групи показників:

- 1) кількісні показники діяльності компанії за кордоном:
 - число іноземних держав, в яких діють ТНК;
 - відсоток грошової маси, що виплачується за кордоном;
 - відсоток іноземних капіталовкладень;
 - число зайнятих за кордоном;
 - відсоток прибутку, який компанія отримує з інших країн;
 - відсоткове співвідношення продукції та отримуваного прибутку в країнах базування і за кордоном;
 - загальний рівень продажу за кордоном;
- 2) розрахункові коефіцієнти, що дозволяють зробити висновок щодо транснаціонального характеру компанії:
 - співвідношення зарубіжного і всього продажу, зарубіжного і всього прибутку, зайнятих за кордоном і всіх зайнятих;
 - дані щодо збільшення і скорочення обсягу майна і внесків за кордоном, обсягів прибутку за кордоном;
 - співвідношення вищеназваних даних з аналогічними показниками країни, в якій розміщені ТНК;
- 3) перелік загальних критеріїв:
 - великий розмір фірми, що надає можливість використати весь арсенал способів ефективної міжнародної діяльності;
 - елементи монопольного становища на ринку;
 - інтернаціональна виробнича структура з розвинутим внутрішньо- фірмовим поділом праці;
 - значна частка зарубіжних операцій у загальній діяльності, транснаціональний характер операцій;
 - домінування центру при прийнятті стратегічних рішень і контроль всіх ланок;
 - єдина глобальна стратегія.

Комплекс якісних характеристик компанії складають ознаки, що відображають глобальність здійснюваних операцій – незалежно від країни початкового розміщення компанії, світова економіка розглядається як єдине ціле, потенційний ринок збуту продукції, техніки, технологій, робочої сили, капіталів тощо.

Таким чином, якісні характеристики ТНК охоплюють не лише зростання чисельності ТНК, їх активів, оборотів (транснаціонального капіталу), а й поступове підвищення зацікавленості компаній у здійсненні глобальних операцій, у створенні власних глобальних мереж науково-технічної та виробничо-збутової діяльності у світовій економіці. Тобто діяльність всіх елементів інтернаціонального економічного комплексу ТНК підпорядковується інтересам фірми як єдиного механізму, що функціонує в глобальному масштабі. [1, с.63]

Відповідно до біховіористського підходу, враховується орієнтація ТНК на включення в системну діяльність всесвітнього масштабу і відповідна поведінкова орієнтація:

- етноцентризм – характерним є чітко виражене домінування материнської фірми у корпоративній системі: загальна політика і рішення, що стосуються діяльності філій і дочірніх фірм, розробляються і приймаються материнською компанією. Централізація управління в такій компанії є максимальною, причому філіям відводиться підпорядкована роль виконавців;

- поліцентризм – є характерним для фірм, топ-менеджмент яких вважає за доцільне досягти подібності філії до місцевої компанії (назва філії, національність і громадянство певних категорій працівників) при більшому ступені самостійності у вирішенні певного кола питань. За поліцентричної орієнтації менеджмент з числа громадян приймаючої країни не може розраховувати на посаду в штаб-квартирі компанії, оскільки це передбачає здатність розуміти глобальні аспекти діяльності, а не лише знання місцевих особливостей;

- геоцентризм – передбачає глобальний підхід як до діяльності центральної штаб-квартири, так і до діяльності кожної філії: при даному підході не ототожнюється національна приналежність і рівень професійної компетенції. Відповідно до принципу геоцентризму, кожну філію слід розглядати не як незалежне підприємство, а як компонент загальної корпоративної системи, що функціонує у світовому масштабі й орієнтована на досягнення глобальних і локальних цілей.

Конкретний вид поведінкової орієнтації залежить від ставлення топ-менеджменту до стратегії розвитку компанії, філософії бізнесу.

Таким чином, транснаціональні компанії – це міжнародні фірми, що мають свої господарські підрозділи у двох або більше країнах, управління якими здійснюється в рамках одного або декількох центрів. В основі такого управління – механізм прийняття рішень, який дає змогу здійснювати узгоджену політику і загальну стратегію, розподіляючи ресурси, технології та відповідальність для досягнення результату – отримання прибутку.

Можна зробити висновок, що ТНК – це мережа взаємопов'язаних підприємств, які походять з однієї країни і мають складові частини та філії в інших країнах, управління якими здійснюється з одного або декількох центрів. В основі такого управління – механізм прийняття рішень, який дає змогу здійснювати узгоджену політику і загальну стратегію, розподіляючи ресурси, технології та відповідальність для досягнення результату – отримання прибутку. ТНК – це мережа взаємопов'язаних підприємств, які походять з однієї країни і мають складові частини та філії в інших країнах, володіючи або контролюючи комплекси виробництва та обслуговування, що знаходяться за межами країни базування. На відміну від звичайної корпорації, яка функціонує на світових ринках, ТНК переносить за кордон не товар, а сам процес вкладання капіталу, поєднуючи його із закордонною робочою силою в межах міжнародного виробництва. [1, с.63]

Глобалізація технологічного розвитку неминує приводить до загострення міжфірмової конкуренції у глобальному масштабі. У зв'язку з цим промислові компанії та підприємства різних країн змушені орієнтуватись у процесі організації виробництва на найкращі технічні рішення, адаптуючи їх до умов і потреб локальних ринків. Це створює потужні стимули для торгівлі технологіями й поглиблення міжнародного науково-технічного співробітництва на принципах стратегічного партнерства. Водночас широкий обмін науковою й технологічною інформацією створює передумови для подальшого розвитку міжнародного поділу праці й поглиблення галузевої спеціалізації в масштабах однієї або кількох держав, що матиме в перспективі дедалі більше значення з урахуванням нерівномірного розподілу та використання природних, матеріальних, фінансових, інтелектуальних та інших продуктивних ресурсів. [3, с.294]

На сучасному етапі у світовій економіці склались певні закономірності технологічного розвитку: [3, с. 296]

- нова технологія з'являється не одна, а у взаємозв'язку з іншими;
- кожний набір технологій складається з низки технологій, що доповнюють одна одну;
- кожна базова технологія є ядром багатьох прикладних технологій, які використовуються для модернізації виробництв;
- спрямування зусиль дослідників на створення і впровадження енергозберігаючих технологій;
- зростання ролі постійного оновлення виробництва;
- зниження ролі економії на зміні масштабів виробництва і зростання ролі здатності компаній до розробки, впровадження і швидкого оновлення товарів.

Технологія виступає однією з найважливіших переваг ТНК, оскільки на сучасному етапі вона виступає визначальним чинником економічного зростання. Передача технологій, розроблених ТНК, здійснюється двома основними каналами: внутрішньофірмовим (через закордонні філії) і міжфірмовим (на комерційній основі).

Міжнародне науково-технічне співробітництво – це форма міжнародних економічних відносин, яка представляє собою систему економічних зв'язків у сфері перетину науки, техніки, виробництва, послугової діяльності та торгівлі й існує на основі спільних, насамперед, вироблених та узгоджених, намірів закріплених у міжнародних економічних договорах і угодах. [2, с.158]

Структура міжнародного науково-технічного співробітництва передбачає: [2, с.158-159] координацію міжнародних програм спільних наукових і технічних досліджень; кооперацію при здійсненні науково-технічних досліджень; міжнародне науково-технічне ліцензування; поглиблення й удосконалення співробітництва в сфері науково-технічної інформації; міжнародний інжиніринг, співробітництво з приводу проведення допроектних досліджень і складання проекту на основі науково-технічних знань, а також консультації при виконанні проектів; співробітництво в підготовці наукових та інженерно-технічних кадрів, тісні міжнародні стосунки між вищими навчальними закладами; проведення міжнародних наукових і науково-технічних конференцій, симпозіумів, семінарів; вирішення окремих важливих наукових і технічних проблем шляхом спільного планування між зацікавленими країнами; створення й функціонування міжнародних науково-дослідних інститутів, організацій, лабораторій, конструкторських бюро; проведення взаємних міждержавних консультацій з питань науково-технічної політики; розробка науково-технічних прогнозів.

Розвиток міжнародного науково-технічного співробітництва зумовлений, перш за все, нерівномірністю розвитку науково-технічного прогресу в світі, внаслідок чого технології мають об'єктивні причини переміщення між країнами.

Трансфер (передача) технологій – це передача систематичного знання про виробництво продукції, застосування процесу чи надання послуги. [3, с.295]

Основними формами міжнародної передачі технологій є такі: [2, с.163]

- продаж підпатентних об'єктів;
- міжнародне (науково-технічне) ліцензування;
- міжнародний інжиніринг;
- спільне проведення науково-дослідних та дослідницько-конструкторських розробок (НДДКР), науково-виробнича кооперація суб'єктів із різних країн;
- іноземні інвестиції у вигляді технологічних потоків, особливо прямі інвестиції, що здійснюються транснаціональними корпораціями у власні структури з метою будівництва, реконструкції чи модернізації фірм;
- міжнародні міжвузівські стосунки, що супроводжуються обміном спеціалістами, вченими, викладачами, студентами, аспірантами й докторантами;

- наукові конференції, симпозіуми, семінари, що проводяться на міжнародному рівні;
- створення комп'ютерних банків даних про різні наукові і технічні досягнення, як і створення різного роду довідникової та іншої інформаційної літератури;
- міграція фахівців і вчених.

Для того, щоб витримати суперництво в технологічній сфері й мати доступ до нових перспективних технологій, передові високотехнологічні ТНК прагнуть діяти одразу в кількох високорозвинутих країнах. Внаслідок цього, по-перше, полегшується просування товарів на національні ринки і забезпечується розробка для них специфічних товарних рішень; по-друге, маючи в кількох країнах свої представництва, інтернаціональні компанії отримують доступ до важливих джерел інформації і провідних зарубіжних науково-дослідних центрів, зростає ймовірність вчасного отримання повідомлень про нові технологічні розробки. [3, с.299]

Сучасні ТНК дотримуються такої стратегії технологічного обміну: [3, с.295]

- на першому етапі комерціалізації технології перевага надається продажу готової продукції, в якій втілено ідеї, принципи, процеси, здатні забезпечити покупцеві нову якість у використанні певного товару;
- на другому етапі технологічний обмін супроводжується або здійснюється у вигляді прямих інвестицій, що відкриває для продавця нові ринки, надає можливість збільшити обсяг прибутку;
- на третьому етапі перевага надається продажу ліцензій, тобто прав власності на запатентовану й незапатентовану технологію її використання.

В останні десятиліття ТНК, особливо американські, активізують свою діяльність, здійснюючи розширення масштабів капіталовкладень, галузеву і географічну диверсифікацію інвестицій за кордоном, гнучке пристосування механізму міжнародної інвестиційної діяльності до динамічного розвитку реалій, що перетворює корпорації США в глобальних економічних суб'єктів. [4, с. 48]

Змінюються форми і напрямки діяльності вказаних ТНК. Якщо в минулому американські ТНК виробляли в інших країнах продукцію в основному для її подальшої реалізації в США, то тепер більша частина вироблених товарів реалізується на ринках Європейського Союзу, Латинської Америки, Південно-Східної Азії. Поступово скорочується частка інвестицій в розвинуті країни і зростає інвестування в країни, що розвиваються, в тому числі в країни Східної і Центральної Європи. [5, с.133-134]

Зростає кількість країн, в яких діють ТНК: закордонні філії транснаціональних корпорацій в 1980р. нараховувались в 50 країнах, що розвиваються, 1990р. – в 54 країнах, в 1995 р. – вже в 71 країні. Головною сферою діяльності ТНК залишається вивіз капіталу, масштаб якого, як зазначалось вище, перевищує обсяги торгівлі. Більша частина ТНК зайнята виробничою діяльністю – 60%, 30% діють у сфері послуг і тільки 3% - у видобувній промисловості і сільському господарстві.

В США існує державна програма підтримки зарубіжних інвестицій транснаціональних корпорацій. В 1971р. було створено державну Корпорацію зарубіжних приватних інвестицій, серед функцій якої можна виділити: [6, с.92-93] надання позик і гарантій позик американським компаніям для створення зарубіжних філіалів; страхування американських інвестицій за кордоном; консультаційна й інформаційна допомога.

На особливу увагу заслуговує досвід Великої Британії. По-перше, Велика Британія – друга у світі (після США) країна-експортер технологій; темпи зростання імпорту – 18% на рік; по-друге, обсяг замовлення НДДКР за кордоном становить близько 1 млрд. дол. на рік при наявності тенденції до зростання даного показника; по-третє, британський ринок високотехнологічної продукції оцінюється на рівні понад 50 млрд. дол., при цьому існує можливість надання певних послуг дистанційно; по-четверте, обсяг закордонного інвестування Великої Британії становить близько 11 млрд. дол. на рік. [3, с.299].

Висновки: Отож підсумовуючи вищевказане слід відзначити те, що процес глобалізації в економічній системі характеризується своєрідним різномаяттям компаній, діяльність яких не обмежується кордонами однієї країни чи континенту. Однак незалежно від виду передовою умов їх розвитку на сучасному етапі є інноваційна активність. Для її підтримки в сучасних глобалізаційних умовах суб'єктами транснаціоналізації розроблено масу стратегічних прийомів, щодо їх перерозподілу і розвитку. Проте варто відмітити й той факт, що з кожним наступним етапом розвитку інновації стають все складнішими і більш вартісними, а разом з тим зростають і вимоги щодо їх окупності.

Список використаних джерел:

1. Михайлова Л.І. Міжнародний менеджмент / Л.І.Михайлова, О.Ю. Юрченко, Ю.І. Данько, А.М. Михайлов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 200с.
2. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини / І.М.Школа, В.М.Козменко, О.В.Бабінська. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Чернівці: Книги – XXI, 2007. – 544с.
3. Федулова Л.І. Інноваційна економіка. – К.: Либідь, 2006. – 480с.
4. Зименков Р. Зарубежная деятельность американских ТНК: стратегия, направления, формы / Р.Зименков // Российский экономический журнал, 2001. №11-12.
5. Корниенко О.В. Мировая экономика / О.В.Корниенко. – СПб.: Питер, 2009. – 256с.
6. Зименков Р. Из американского опыта господдержки зарубежной инвестиционной деятельности корпораций / Р.Зименков // Российский экономический журнал, 2001. №10.

References (BSI):

1. Mykhailova L.I. Mizhnarodnyi menedzhment / L.I. Mykhailova, O. Y. Yurchenko, Y. I. Danko, A. M. Mykhailov. – K. Centre of scientific literature, 2007. – 200p.
2. Shkola L.I. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny / I. M. Shkola, V.M. Kozmenko, O. V. Babinska. – 2 addition – Chernivtsi: Books – XXI, 2007. – p. 544
3. Fedulova L.I. Innovatsiina ekonomika. – K: Lybid, - p. 480
4. Zimenkov R. / Zarubezhnaia deiatelnost amerikanskih TNK: strategiia, napravleniia, formy / R. Zimenkov // Russian economical magazine, 2001. P. 11-12
1. Kornienko O.V. Mirovaia ekonomika / O.V. Kornienko. – SPb: Piter, 2009. – p. 256
2. Zimenkov R / Iz amerikanskogo opyta gospodderzhki investitsionnoi deiatelnosti korporatsii /R. Zimenkov // Russian economical magazine, 2001. №10

Ключові слова: глобалізація, інновації, суб'єкти транснаціоналізації, міжнародне науково-технічне співробітництво, трансфер технологій, інтелектуальний капітал, стратегії технологічного обміну, системні характеристики ТНК.

Ключевые слова: глобализация, инновации, субъекты транснационализации, международное научно-техническое сотрудничество, трансфер технологий, интеллектуальный капитал, стратегии технологического обмена, системные характеристики ТНК..

Key words: globalization, innovation, transnationalization actors, international scientific and technical cooperation, technology transfer, intellectual capital, technological exchange strategy, system characteristics TNC.